

Основні компоненти та зміст спортивної волонтерської діяльності

Ірина Петренко

Харківська державна академія фізичної культури,
Харків, Україна

Мета: визначення основних структурних компонентів та змісту спортивної волонтерської діяльності.

Матеріал і методи: використано аналіз літературних джерел та документів, організаційний аналіз.

Результати: визначено основні структурні компоненти спортивної волонтерської діяльності. Розкрито зміст спортивної волонтерської діяльності.

Висновки: спортивна волонтерська діяльність включає наступні структурні компоненти: суб'єкт, об'єкт, мету, мотивацію, засоби, дії; при цьому, суб'єктом є спортивний волонтер, об'єктом – спортивне змагання, метою – надання безоплатної допомоги для якісного проведення змагання; засобами є спеціальні знання, вміння, навички, комунікативні здібності спортивних волонтерів; під діями слід розуміти види волонтерської діяльності та функції, які виконують волонтери під час підготовки та проведення змагань. Основними видами спортивної волонтерської діяльності є: 1) організаційна; 2) суддівська; 3) тренерська; 4) правова; 5) медична. Функції, які виконують волонтери в системі проведення змагань – загальні та спеціальні. Зміст функцій спортивного волонтерства залежить від специфіки видів спорту, рангу змагань, специфіки проведення змагань для людей з особливими потребами.

Ключові слова: волонтер, спортивна волонтерська діяльність, структурні компоненти, зміст, функції.

Вступ

Як відомо, волонтерство для України, як і для багатьох країн світу, є актуальним і важливим соціальним явищем з цілої низки причин: використання праці волонтерів є ефективним способом вирішення складних проблеми окремої людини, суспільства та довкілля; волонтерство приносить у соціальну сферу нові, творчі та сміливі ідеї щодо вирішення найгостріших і найскладніших проблем; волонтерство – це спосіб, за допомогою якого кожний громадянин країни може брати участь у покращенні якості суспільного життя [15]. Події 2014 р. та початок АТО в Україні стали показовим проявом громадської самоорганізації та масштабним поширенням волонтерського руху, вирішальну роль у цьому процесі відігравав патріотичний підйом в українському суспільстві [21].

На сьогоднішній день волонтерський рух є невід'ємною частиною розвитку сфери фізичної культури та спорту в Україні, у тому числі системи проведення фізкультурно-оздоровчих заходів і спортивних змагань [13; 18, 19].

Досвід залучення спортивних волонтерів бере початок від самих перших Олімпійських ігор 1894 р., як соціальне явище спортивне волонтерство почало формуватися з 1980 р. – зимової Олімпіади в Лейк-Плесіді. Розробляючи масштабні сценарії майбутніх Універсіад та Олімпійських ігор, організатори почали робити ставку на участь добровольців в їх проведенні. Вже на початку 80-х років минулого століття спортивні волонтери були визнані «офіційними помічниками» оргкомітетів великих змагань [14].

Сучасні вчені О. В. Безпалько (2007), Р. Х. Вайнола (2008), С. Ф. Матвеев (2010), Т. Л. Лях (2011) та ін. у своїх наукових працях розглядали окремі аспекти становлення та розвитку волонтерського руху в Україні та в світі. Окремо слід виділити роботи М. В. Дутчака (2007), А. С. Бондар (2010, 2015), Є. В. Гончаренко (2010), В. І. Левківа (2013), І. О. Когут (2014, 2015), І. В. Петренко (2015, 2016, 2017), у яких автори охарактеризували спортивне волонтерство, як соціальне явище, розкрили особливості діяльності спортивних волонтерів, участь студентів у спортивному

волонтерському русі.

Проведений теоретичний аналіз наукових праць з проблеми дослідження показав, що спортивна волонтерська діяльність є специфічним видом діяльності, яка потребує наукового аналізу змісту та визначення основних її компонентів.

Зв'язок дослідження з науковими програмами, планами, темами. Дослідження виконано відповідно Тематичного плану науково-дослідної роботи Харківської державної академії фізичної культури на 2016–2018 рр. за темою 1.5. «Методологічні основи стратегічного розвитку сфери фізичної культури та спорту в регіоні» (державний реєстраційний номер 0113U004615), а також в рамках реалізації фундаментального наукового проєкту на 2015–2017 рр. «Теоретико-методологічні основи розвитку неолімпійського спорту» (номер державної реєстрації 0115U002372, номер підтеми «Організаційно-управлінські, економічні та гуманітарні основи розвитку неолімпійського спорту в Україні» 0115U006861C).

Мета дослідження: виявлення основних структурних компонентів та змісту спортивної волонтерської діяльності.

Завдання дослідження:

1. Визначити основні структурні компоненти спортивної волонтерської діяльності.
2. Розкрити зміст спортивної волонтерської діяльності.

Матеріал і методи дослідження

Методи дослідження: аналіз літературних джерел та документів; організаційний аналіз.

Результати дослідження та їх обговорення

Відомо, що діяльність – це специфічний вид активності людини, спрямований на пізнання і творче перетворення навколишнього світу, включаючи самого себе і умови свого існування. Відповідно до Закону України «Про волонтерську діяльність», волонтерська діяльність – добро-

вільна, соціально спрямована, неприбуткова діяльність, що здійснюється волонтерами шляхом надання волонтерської допомоги [12]. Волонтерська діяльність, як і будь-яка діяльність, у своїй структурі має дію та організацію діяльності в цілому, а отже, можна стверджувати, що вона включає такі основні структурно-змістові компоненти, як: цільовий, процесуальний, мотиваційний, результативно-оціночний.

Волонтерська діяльність – цілеспрямований процес надання безоплатної допомоги, обумовлений соціальною потребою. У сучасному світі волонтерство набуло статусу невід’ємного і як ніколи актуального соціально-культурного феномену, що характеризує будь-яке високо розвинене і цивілізоване суспільство, пріоритетами якого виступають гуманістичні цінності [17].

Для здійснення будь-якої діяльності, у тому числі і волонтерської, необхідна сукупність офіційних письмових (виданих) документів, які приймаються в певній формі правотворчим органом – *нормативно-правова база* [5], яка регламентує даний вид діяльності: основні принципи її здійснення, вимоги до волонтерських організацій, регулювання відносин з волонтерами, закріплення правового статусу волонтера, джерела фінансування.

Для здійснення волонтерської діяльності необхідна *мотивація* (готовність волонтера до роботи), яка, з одного боку, детермінує поведінку індивіда (А. Адлер, А. Маслоу, В. Франкі), а з іншого – стимулює та дозволяє підтримувати її на певному рівні (Є. Лоуер, Л. Портер, Х. Хекхаузен) [2].

Планування залучення волонтерів – визначення потреби у волонтерах; розробка змісту волонтерської діяльності; аналіз ресурсів; розробка переліку вимог до волонтера; розробка системи обліку часу волонтерів; планування кампанії із залучення волонтерів [15], *та подальший відбір* волонтерів, враховуючи їх рівень підготовки, досвід волонтерської діяльності, особистісні якості.

Основні *напрями діяльності волонтерів*: медичні волонтери, соціальні волонтери, миротворці, культурні та культурно-історичні волонтери, екологічні волонтери, спортивні волонтери [6].

Для ефективної волонтерської діяльності необхідна *цілеспрямована підготовка* волонтерів безпосередньо для кожного напрямку їх діяльності.

Результат та оцінка. Цей критерій складає мотиваційну цінність для волонтерів. Потрібен для того, щоб визначити, наскільки волонтер добре виконав своє доручення, успішно чи ні він працює. Ухилення від оцінювання роботи волонтерів (вважаючи, що це може демотивувати їх) призводить до втрати зацікавленості у справі [16].

Узагальнюючи вищевикладене, можна припустити, що спортивна волонтерська діяльність включає наступні структурні компоненти: суб’єкт, об’єкт, мету, мотивацію, засоби, дії, при цьому суб’єктом є спортивний волонтер, об’єктом – спортивне змагання, метою – надання безоплатної допомоги для якісного проведення змагання, засобами є спеціальні знання, вміння, навички, комунікативні здібності спортивних волонтерів, а під діями слід розуміти види волонтерської діяльності та функції, які виконують волонтери під час підготовки та проведення змагань, результат та оцінка діяльності спортивних волонтерів [8; 10; 14], які подано на рис. 1.

Спортивні волонтери під час проведення спортивних змагань виконують різні функції, в залежності від рівня їх підготовки, знань, волонтерського досвіду, виходячи з

Рис. 1. Основні компоненти спортивної волонтерської діяльності

чого, можна виділити основні види діяльності спортивних волонтерів:

1) організатори (спортивні менеджери). Кожне спортивне змагання має Організаційний комітет, який несе основну відповідальність за якісну і своєчасну підготовку заходу. Організація змагань містить різнопланові завдання: підготовка і будівництво об’єктів та прилеглих територій, на базі яких будуть проводитися змагання; розробка необхідних маршрутів транспорту; підготовка та залучення спеціалістів для забезпечення функціонування сервісів; привернення уваги громадськості та засобів масової інформації. У зв’язку з цим Організаційний комітет, як система, не може складатися лише з управлінців, йому необхідні «робочі руки», волонтери якраз є одним з елементів системи Організаційного комітету, що вказує на визнання їх офіційного статусу [11].

2) помічники. Це волонтери, які виконують різні функції на змаганнях, у залежності від вищевказаних напрямків, в яких вони можуть приймати участь (від розміщення гостей до координаторів волонтерів).

3) спортивні судді. Це волонтери, які пройшли спеціальну підготовку і отримали відповідну суддівську категорію та уповноважені організаторами змагань забезпечувати дотримання правил виду спорту, положення (регламенту) про спортивне змагання.

4) тренери. Це волонтери, уповноважені організаторами змагань, які, маючи відповідну освіту та кваліфікацію, проводять навчально-тренувальну і виховну роботу серед спортсменів при підготовці та проведенні змагань.

5) волонтери, які ведуть правовий супровід змагань. Ними можуть бути професійні юристи (вболівальники даного виду спорту), студенти юридичних вузів.

6) спортивні лікарі. Це волонтери, уповноважені організаторами змагань, які, маючи відповідну освіту та кваліфікацію. Перевіряють заявки команд на наявність медичного допуску учасників змагань з візою відповідної медичної установи, надають першу медичну допомогу учасникам змагань.

Зміст спортивної волонтерської діяльності подано на рис. 2. Аналіз змісту діяльності спортивних волонтерів у системі проведення змагань дозволяє припустити, що зміст функцій спортивного волонтерства залежить від специфіки видів спорту, рангу змагань – рівня спортивного заходу, що проводиться в Україні або за її межами [20], специфіки проведення змагань для людей з особливими потребами. При цьому зі змінною рангу змагання функції спортивних волонтерів залишаються тими же, змінюється лише обсяг робіт для їх виконання.

Загальними функціями роботи волонтерів в системі проведення змагань залежно від їх схильностей та рівня підготовки до волонтерської діяльності є: розміщення гостей (Accommodation); акредитація (Accreditation); безпека і порядок (Safety & Security); робота в зоні гостинності (Hospitality); IT-волонтери; логістика (Logistics); маркетинг (Marketing); медіа (Media); організація матчів (Match Organization); обслуговування стадіону (Venue Management); обслуговування команд (Team Service); організація церемоній (Ceremonies); робота з VIP (VIP-services); допомога тим, хто отримав квитки (Ticketing); транспортування (Transportation); служба, яка координує акредитацію, розміщення, транспорт (Welcome & Information); куратори всіх напрямків, у число яких входили лідери загонів волонтерів [1; 4; 9].

Виходячи з вищевикладеного, доцільно припустити, що спеціальні функції виконують спортивні волонтери, які мають навички з тих чи інших видів спорту та працюють безпосередньо в зоні проведення змагань.

Основним завданням добровольців, задіяних в організації і проведенні Паралімпійських і Дефлімпійських ігор, є організація змагань та безпосередня допомога атлетам, а також популяризація паралімпійського та дефлімпійського рухів поза Ігор.

1. Транспортне забезпечення: зустрічі і проводи учасників і гостей, управління їх потоками. Допомога в транспортуванні і супровід спортсменів.

2. Адміністрування та інформаційне забезпечення. Робота на інформаційних стійках, перевірка та реєстрація учасників і персоналу, видача уніформи і т. д. Послуги перекладачів. Інформування учасників Ігор та глядачів про екологічну обстановку.

3. Забезпечення церемоній і змагань. Допомога в установці декорацій, підготовці церемоній і репетицій. Управління зонами відпочинку і трибунами. Підготовка місць змагань і безпосередня робота на них під час проведення Ігор. Забезпечення безпеки в зоні проведення змагань. Супровід спортсменів до п'єдесталу пошани, вручення квітів та медалей, підняття національних прапорів.

4. Медичне забезпечення та забезпечення допінг-контролю. Виконання доручень головного лікаря. Організація роботи медпрацівників. Робота в якості допоміжного медичного персоналу, проведення процедур відбору

допінг-проб. Реєстрація осіб, що прибувають і відбувають, на станції допінг-контролю і їх супровід.

5. Взаємодія зі ЗМІ та поширення інформації. Робота з інформаційними сервісами Ігор. Ведення кількісних показників змагань. Поширення друкованих матеріалів про результати змагань.

6. Тренувальна діяльність. Робота з інформаційними сервісами Ігор. Ведення кількісних показників змагань. Поширення друкованих матеріалів про результати змагань [7].

Добровольці руху Спеціальних Олімпіад працюють за таким волонтерськими програмами:

1. «Об'єднаний спорт» – організація тренувальних занять і спортивних заходів та участь у них разом з особами, що мають відхилення у розумовому розвитку.

2. «Здорові атлети» – медичне обстеження стану здоров'я осіб з порушеннями інтелекту медичним персоналом.

3. «Смолоскипний пробіг» – естафета олімпійського вогню з Олімпії в місто – організатор Ігор.

4. Освітня програма – проведення спортивних заходів на рівні освітніх закладів.

5. «Лідерство атлетів» – навчання осіб з порушеннями інтелекту ораторського мистецтва з метою їх представництва на конференціях та інших заходах.

6. «МАТР» – організація тренувальних занять для осіб з важкими формами порушення в розумовому розвитку [3]. Під час навчання та підготовки серед волонтерів можна виділити:

1) рекрутери. Під час навчання та підготовки вибираються люди, які проводять відбір та інтерв'ю з волонтерами (застосовувалися при підготовці проведення Євро-2012).

2) тренери-волонтери, які проводять навчальні тренінги, ігри та навчальні курси для підготовки спортивних волонтерів.

Висновки

1. Спортивна волонтерська діяльність включає наступні структурні компоненти: суб'єкт, об'єкт, мету, мотивацію, засоби, дії, при цьому суб'єктом є спортивний волонтер, об'єктом – спортивне змагання, метою – надання безоплатної допомоги для якісного проведення змагання,

Рис. 2. Зміст спортивної волонтерської діяльності

засобами є спеціальні знання, вміння, навички, комунікативні здібності спортивних волонтерів, а під діями слід розуміти види волонтерської діяльності та функції, які виконують волонтери під час підготовки та проведення змагань.

2. Основними видами спортивної волонтерської діяльності є: 1) організаційна; 2) суддівська; 3) тренерська; 4) правова; 5) медична. Функції, які виконують

волонтери в системі проведення змагань – загальні та спеціальні. Зміст функцій спортивного волонтерства залежить від специфіки видів спорту, рангу змагань, специфіки проведення змагань для людей з особливими потребами.

Перспективи подальших досліджень полягають у подальшому розкритті організаційних аспектів спортивної волонтерської діяльності.

Конфлікт інтересів. Автор заявляє, що немає конфлікту інтересів, який може сприйматися таким, що може нанести шкоду неупередженості статті.

Джерела фінансування. Ця стаття не отримала фінансової підтримки від державної, громадської або комерційної організації.

Список використаної літератури

1. Безпалько, О.В. (2000), "Організаційна форма як компонент технології соціально-педагогічної діяльності", *Технології соціально-педагогічної роботи: навч. посіб.*, за ред. А.Й. Капської, Київ, С. 22-35.
2. Беспалова, К.О. (2012), "Мотиваційні аспекти волонтерства: досвід західних країн", *Вісник НТУУ "КПІ". Політологія. Соціологія. Право*, Вип. 2(14), С. 67-71.
3. Бесчатний, В.М. (2017), "Громадські об'єднання в Україні", режим доступу: http://pidruchniki.ws/16330826/pravo/volonterskiy_ru_h_ukrayini (доступен на 14.12.2017).
4. Бондарь, А.С., Исмаилов, Р., Кречко, В. (2010), "Подготовка волонтеров в рамках Евро-2012", *Слобожанський науково-спортивний вісник*, № 2, С. 149-152.
5. Волинка, К.Г. (2003), *Теорія держави і права: навчальний посібник*, МАУП, Київ, ISBN 966-608-251-9.
6. Безпалько, О.В., Заверіко, Н.В., Зверева, І.Д., Зімо́вець, Н.В. та ін. (2001), *Волонтерство. Порадник для організатора волонтерського руху*, ВГЦ "Волонтер", Київ.
7. Вайнола, Р.Х., Капська, А.Й., Комарова, Н.М. та ін. (2002), *Волонтерський рух в Україні: тенденції розвитку*, Академпрес, Київ.
8. Горбунова-Рубан, С.А., Кулинич, О.В., Коханий, Т.А., Парщик, А.В. (2004), *Волонтерское движение в Харькове*, Фактор, Харьков.
9. Молодежь 79 (2013), "Волонтерское движение в разных странах мира", режим доступу: <http://www.molodezh79.ru/component/k2/item/2494-volonterskoe-dvijenie-v-raznyh-stranah-mira> (доступен на 14.12.2017).
10. Discover. Share. Learn (2014), "Волонтерский центр "Сочи-2014" Волгоградского государственного университета", режим доступу: <http://www.slideshare.net/vuylov/2014-6772071> (доступен на 14.12.2017).
11. Гордилова, О. (2008), "Волонтерство і громадянське суспільство в Росії", *Політичний менеджмент*, № 6, С. 122-131.
12. Верховна Рада України (2011), "Про волонтерську діяльність", Закон України № 3236-VI от 19.04.2011 г., Київ, режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3236-17>
13. Когут, І.А., Гончаренко, Е.В. (2010), "Волонтерское движение в спорте: проблемы и перспективы", *Наука в олимпийском спорте*, №2, С. 134-141.
14. Левків, В., Макуц, Т. (2013), "Характеристика спортивного волонтерства як різновиду волонтерської діяльності", *Спортивна наука України*, №5 (56), С. 33-37.
15. Лях, Т.Л. (2013), "Планування залучення волонтерів як важливий компонент волонтерської програми", *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки*, № 23(1), С. 206-213.
16. Бондаренко, З.П., Журавель, Т.В., Лях, Т.Л. та ін. (2012), *Менеджмент волонтерських груп від А до Я: навч.-метод. посібник*, Версо-04, Київ.
17. Матвеев, С., Когут, І. (2010), "Соціальні аспекти волонтерського руху: минуле та сьогодення", *Вісник Запорізького національного університету*, № 1(3), С. 161-165.
18. Петренко, І., Помазан, А. (2016), "Участь спортивних волонтерів при проведенні рекреаційних заходів", *Матеріали X Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю "Проблеми активізації рекреаційно-оздоровчої діяльності населення"*, ЛДУФК, Львів, С. 187-192.
19. Петренко, І.В. (2016), "Умови та необхідність створення клубу спортивного волонтерства", *Слобожанський науково-спортивний вісник*, №6(56), С. 69-73, doi: 10.15391/sns.v.2016-6.014.
20. МОН України (2011), *Положення про Єдину спортивну класифікацію України*, режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0497-14>.
21. Брик, Я.А., Говорун, Н.В., Дементьев, В.В., Лашук, О.М., Мельник, О.В., Потій, О.В., Скитьова, Г.С., Тищенко, М.П. (2016), *Школа волонтерів: навчальний посібник*, Київ.

Стаття надійшла до редакції: 09.11.2017 р.

Опубліковано: 30.12.2017 р.

Аннотация. Ирина Петренко. Основные компоненты и содержание спортивной волонтерской деятельности. Цель: определение основных структурных компонентов и содержания спортивной волонтерской деятельности. **Материал и методы:** использован анализ литературных источников и документов, организационный анализ. **Результаты:** определены основные структурные компоненты спортивной волонтерской деятельности. Раскрыто содержание спортивной волонтерской деятельности. **Выводы:** спортивная волонтерская деятельность включает следующие структурные компоненты: субъект, объект, цель, мотивацию, средства, действия; при этом субъектом является спортивный волонтер, объектом – спортивное соревнование, целью – предоставление безвозмездной помощи для качественного проведения соревнований, средствами являются специальные знания, умения, навыки, коммуникативные способности спортивных волонтеров, под действиями следует понимать виды волонтерской деятельности и функции, которые выполняют волонтеры во время подготовки и проведения соревнований. Основными видами спортивной волонтерской деятельности являются: 1) организационная; 2) судейская; 3) тренерская; 4) правовая; 5) медицинская. Функции, которые выполняют волонтеры в системе проведения соревнований – общие и специальные. Содержание функций спортивного волонтерства зависит от специфики видов спорта, ранга соревнований, специфики проведения соревнований для людей с особыми потребностями.

Ключевые слова: волонтер, спортивная волонтерская деятельность, структурные компоненты, содержание, функции.

Abstract. Iryna Petrenko. Main components and content of sports volunteer activities. **Purpose:** identification of the main structural components and content of sports volunteer activities. **Material & Methods:** used analysis of literature and documents, organizational analysis. **Result:** basic structural components of sports volunteer activity are defined. The content of sports volunteer activity is disclosed. **Conclusion:** sports volunteer activity includes the following structural components: subject, object, purpose, motivation, means, actions; subject is a sports volunteer, the object is a sports competition, the goal is to provide gratuitous assistance for a quality competition, the means are the special knowledge, skills, communication abilities of sports volunteers, actions should be understood as types of volunteer activities and functions that volunteers perform during the preparation and conduct of competitions. Main types of sports volunteer activity are: 1) organizational; 2) judiciary; 3) coaching; 4) legal; 5) medical. Functions that volunteers perform in the competition system are general and special. Content of the functions of sports volunteering depends on the specifics of the sports, the rank of the competition, the specifics of the competition for people with special needs.

Keywords: volunteer, sports volunteer activity, structural components, content, functions.

References

1. Bezpalko, O.V. (2000), "Organizational form as a component of technology of social and pedagogical activity", *Tekhnologii sotsialno-pedahohichnoi roboty: navch. posib.* [Technologies of social and pedagogical work], Kapskoi, A.I. (red.), Kyiv, pp. 22-35. (in Ukr.)
2. Biespalova, K.O. (2012), "Motivational aspects of volunteering: experience of western countries", *Visnyk NTUU "KPI". Politolohiia. Sotsiolohiia. Pravo*, Vol. 2(14), pp. 67-71. (in Ukr.)
3. Beschatnyi, V.M. ( ), "Gromada Unions in Ukrain", available at: http://pidruchniki.ws/16330826/pravo/volonterskiy_ruh_ukrayini (accessed 14 November 2017). (in Ukr.)
4. Bondar, A.S., Ismailov, R. & Krechko, V. (2010), "Training of Volunteers for Euro 2012", *Slobozans'kij naukovy-sportivnij visnik*, No. 2, pp. 149-152. (in Russ.)
5. Volynka, K.H. (2003), *Teoriia derzhavy i prava: navchalnyi posibnyk* [Theory of State and Law: a manual], MAUP, Kyiv, ISBN 966-608-251-9. (in Ukr.)
6. Bezpalko, O.V., Zaveriko, N.V., Zvierieva, I.D. & Zimovets, N.V. ta in. (2001), *Volonterstvo. Poradnyk dlia orhanizatora volonterskoho rukhu* [Volunteering. Advice to the organizer of the volunteer movement], VHTs "Volonter", Kyiv. (in Ukr.)
7. Vainola, R.Kh., Kapska, A.I., Komarova, N.M. et al. (2002), *Volonterskyi ruh v Ukraini: tendentsii rozvytku* [Volunteer Movement in Ukraine: Development Trends], Akadempres, Kyiv. (in Ukr.)
8. Gorbunova-Ruban, S.A., Kulinich, O.V., Kokhaniy, T.A., Parshchik, A.V. (2004), *Volonterskoe dvizhenie v Kharkove* [Volunteer Movement in Kharkov], Faktor, Kharkov. (in Russ.)
9. Youth 79 (2013), "Volunteer Movement in Different Countries of the World", available at: <http://www.molodezh79.ru/component/k2/item/2494-volonterskoe-dvizhenie-v-raznykh-stranah-mira> (accessed 14 November 2017). (in Russ.)
10. Discover. Share. Learn (2014), "Volunteer Center" Sochi-2014 "Volograd State University", available at: <http://www.slideshare.net/vuylov/2014-6772071> (accessed 14 November 2017). (in Russ.)
11. Hordylova, O. (2008), "Volunteering and Civil Society in Russia", *Politychnyi menedzhment*, No. 6, pp. 122-131. (in Ukr.)
12. The Verkhovna Rada of Ukraine (2011), "On Volunteer Activity", the Law of Ukraine No. 3236-VI of April 19, 2011, Kyiv, available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3236-17> (in Ukr.)
13. Kogut, I.A. & Goncharenko, Ye.V. (2010), "Volunteering in Sport: Problems and Prospects", *Nauka v olimpiyskom sporte*, No. 2, pp. 134-141. (in Russ.)
14. Levkiv, V. & Makuts, T. (2013), "Characteristics of sport volunteering as a kind of volunteer activity", *Sportyvna nauka Ukrainy*, No. 5 (56), C. 33-37. (in Ukr.)
15. Liakh, T.L. (2013), "Volunteer Planning Planning as an Important Component of a Volunteer Program", *Visnyk Luhanskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Pedahohichni nauky*, No. 23(1), pp. 206-213. (in Ukr.)
16. Bondarenko, Z.P., Zhuravel, T.V., Liakh, T.L. et al. (2012), *Menedzhment volonterskykh hrup vid A do Ya: navch.-metod. posibnyk* [Management of volunteer groups from A to Z: educational method. manual], Verso-04, Kyiv. (in Ukr.)
17. Matvieiev, S. & Kohut, I. (2010), "Social aspects of volunteer movement: past and present", *Visnyk Zaporizkoho natsionalnoho universytetu*, No. 1(3), pp. 161-165. (in Ukr.)
18. Petrenko, I. & Pomazan, A. (2016), "Participation of sports volunteers during recreational activities", *Materialy Kh Vseukrainskoi naukovy-praktychnoi konferentsii z mizhnarodnoiu uchastiu "Problemy aktyvizatsii rekreatsino-ozdorovchoi diialnosti naselennia"* [Materials of the All-Ukrainian scientific and practical conference with international participation "Problems of activation of recreational and recreational activities of the population"], LSUPC, Lviv, pp. 187-192. (in Ukr.)
19. Petrenko, I.V. (2016), "Conditions and the need to create a club for sports volunteering", *Slobozans'kij naukovy-sportivnij visnik*, No. 6(56), pp. 69-73, doi: 10.15391/sns.v.2016-6.014. (in Ukr.)
20. Ministry of Education and Science of Ukraine (2011), "Regulations on the United Sports Classification of Ukraine", available at: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0497-14>. (in Ukr.)
21. Bryk, Ia.A., Hovorun, N.V., Dementiev, V.V., Lashchuk, O.M., Melnyk, O.V., Potii, O.V., Skytova, H.S. & Tyshchenko, M.P. (2016), *Shkola volonteriv: navchalnyi posibnyk* [Volunteer School: A Textbook], Kyiv. (in Ukr.)

Received: 09.11.2017.

Published: 30.12.2017.

Відомості про авторів / Information about the Authors

Петренко Ірина Вікторівна: к. фіз. вих.; Харківська державна академія фізичної культури: вул. Клоківська, 99, м. Харків, 61058, Україна.

Петренко Ирина Викторовна: к. физ. восп.; Харьковская государственная академия физической культуры: ул. Клоковская, 99, г. Харьков, Украина.

Iryna Petrenko: PhD (Physical Education and Sport); Kharkiv State Academy of Physical Culture: Klochkivska str., 99, Kharkiv, 61058, Ukraine.

ORCID.ORG/0000-0003-4252-1130

E-mail: ivpetrenko18@ukr.net